

Ο ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΑΝΩ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΘΑΣΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1902-1914

Νικόλαος Ρουδομέτωφ

Ο Κώδικας αποτελείται από 118 σελίδες διαστάσεων 31,5 ύψος και 20,5 εκ. πλάτους. Το χρονικό διάστημα που καλύπτει είναι πολύ σημαντικό, καθώς περιλαμβάνει μέρος του κρίσιμου έτους 1902 και ολόκληρου του έτους 1912, εκ των οποίων το πρώτο (έτος 1902) σηματοδοτεί τις αποφασιστικές ενέργειες των Θασίων να ξεφύγουν από την εξαιρετικά καταπιεστική αιγυπτιακή διοίκηση, η οποία ξεπουλούσε τα δάση της Θάσου αδιαφορώντας για την οικονομική καταστροφή των κατοίκων, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι να βρεθούν σε αδιέξοδο και ως μόνη σωτηρία να θεωρήσουν την επιστροφή της Θάσου στην τουρκική διοίκηση. Το δεύτερο έτος 1912 είναι το έτος της απελευθέρωσης της Θάσου από τον ελληνικό στόλο, στα πλαίσια του Α΄ Βαλκανικού πολέμου.

Στο δεύτερο τόμο των «Θασιακών» (1985), ο ακαταπόνητος ερευνητής της Ιστορίας της Θάσου και ιστορικός κ. Κώστας Χιόνης δημοσίευσε το «Πρωτόκολλο Εισαγομένων Εγγράφων» του Θεολόγου, των ετών 1902 – 1904, όπου με συνοπτικό αλλά περιεκτικό τρόπο παρουσίασε τα ενδιαφέροντα στοιχεία από το περιεχόμενο του Κώδικα, στον οποίο υπήρχαν τα έγγραφα που είχε απευθύνει η νέα τουρκική διοίκηση προς τους δυο συνοικισμούς του Θεολόγου κατά την περίοδο που προαναφέραμε.

Ο Κώδικας που παρουσιάζουμε περιέχει τις απαντήσεις των κοινοτικών αρχών προς την τουρκική διοίκηση μέχρι την 3η Μαρτίου 1908. Ο Κώδικας χωρίζεται, χρονολογικά, με βάση τα οθωμανικά έτη και την αρίθμηση των εγγράφων. Τα πρώτα 47 έγγραφα φθάνουν μέχρι τις 23 Φεβρουαρίου 1903. Η αρίθμηση των επόμενων εγγράφων ξεκινά αμέσως μετά¹ πάλι από τον αριθμό 1 και το πρώτο έγγραφο έχει ημερομηνία 18 Μαρτίου 1904.

1. Έναρξη του νέου οθωμανικού έτους 1320 (1904).

Ακολουθούν 49 έγγραφα μέχρι την 7η Μαρτίου 1905². Τα επόμενα 16 έγγραφα καλύπτουν την αρχή του οθωμανικού έτους 1321 και φθάνουν μέχρι την 15η Ιουλίου 1905 και είναι άνευ αριθμώσεως. Ακολουθεί μια σελίδα άγραφος για το διαχωρισμό των νέων εγγραφών υπό τον τίτλο: *Πρωτόκολλον εξαγομένων εγγράφων*. Σημειώνουμε τη σιγή από την 16η Ιουλίου 1905 μέχρι την 24η Μαΐου 1907, καθώς η νέα σειρά εγγράφων αρχίζει από την 25η Μαΐου 1907, περιέχει μόλις 8 έγγραφα με τελευταίο την εκλογή δημογερόντων για το νέο οθωμανικό έτος και έχει ημερομηνία 3 Μαρτίου 1908.

Ακολουθεί λευκή σελίδα 93 και οι επόμενες 94-99 αφορούν τους ετήσιους προϋπολογισμούς των σχολών του έτους 1911-12 και 1912-13. Ακολουθεί αχρονολόγητο έγγραφο³, στο οποίο αναφέρεται η ύπαρξη στο Θεολόγο Αστικής σχολής, «*νεόδητος Αστική σχολή οικοδομηθείσα εις την θέσιν της παλαιότερας*».

Ακολουθεί ψήφισμα την 1ην Ιανουαρίου 1913, απευθυνόμενο προς Α. Μ. τον Βασιλέα των Ελλήνων στη Θεσσαλονίκη, τους Προξένους των Μεγάλων Δυνάμεων κλπ., με το οποίο εκφράζει τον «*αδιάσειστο αυτού πόθον όπως ενωθεί μετά της μητρος Ελλάδος*». Ακολουθούν 16 ακόμη έγγραφα προς τις ελληνικές αρχές της Θάσου, εκ των οποίων το τελευταίο έχει ημερομηνία 9 Φεβρουαρίου 1914 και είναι η τελευταία σελίδα του Κώδικα 118.

Η μελέτη αμφοτέρων των Κωδίκων μας δίδει ολοκληρωμένη την αλληλογραφία και τα θέματα που απασχολούσαν την ιστορική κοινότητα στις αναφερόμενες περιόδους. Η εισήγησή μου αυτή συμπληρώνεται με τις περιλήψεις των πρώτων 21 εγγράφων.

Το πρώτο έγγραφο, με αύξοντα αριθμό πρωτοκόλλου 1 και ημερομηνία 20 Σεπτεμβρίου 1902, απευθύνεται προς την «*Αυτού Εξοχότητα Μ. Κιαζήμ Μουτασαρίφην Θάσου, εις Λιμένα*» και αφορά μήνυση που υπέβαλε η Μαρίγια Μπίνου κατά του Γεωργίου Καλαμάτα, κουρουτζή⁴ της κοινότητας, αμφοτέροι κάτοικοι Θεολόγου. Η μήνυση κατετέθη με τον ισχυρισμό ότι η μηνύτρια εδάρη υπό του κουρουτζή, όταν αρνήθηκε να πληρώσει κάποιον μικρό κοινοτικό φόρο. Οι Μουχταροδημογέροντες Θεολόγου, εν όψει της διεξαγωγής της δίκης, με το έγγραφό τους παρακαλούν τον Μουτασαρίφην «*να ενεργήσει τα δέοντα προς απόρριψιν της εν λόγω καταγγελίας και απαλλαγής του ειρημένου (κουρουτζή) εκ της αδίκου τιμωρίας*», διότι η μηνύτρια επεδείκνυε απρεπή και υβριστική συμπεριφορά, είχε μάλιστα δαρεί υπό του αστυνόμου Μαχμούτ εφέντη για τη συμπεριφορά της. Υπογράφουν οι Σταυρ. Χατζησταματίου, Σωτήρ. Αναγνώστου, Θωμάς Δέμπας,

2. Πρόκειται για το τελευταίο έγγραφο του έτους 1320 (Οθωμανικής χρονολογίας ή 1905 χριστιανικής).

3. Η χρονολογία της σύνταξης του εγγράφου πρέπει να τοποθετηθεί μεταξύ 1ης Νοεμβρίου 1912, που έχει το προηγούμενο έγγραφο, και 1ης Ιανουαρίου 1913, που έχει το επόμενο.

4. Εισπράκτορας της κοινότητας.

Γ. Χατζηκωνσταντής, Γεώργιος Γεωργιάδης, Γιαξής Χατζησταματίου, Ν. Βασιλείου και Ι. Σ. Λαμπίρης.

Το δεύτερο έγγραφο έχει ημερομηνία 23 Σεπτεμβρίου 1902 και απευθύνεται προς τον μουτσαρίφη Μ. Κιαζήμ⁵. Εις απάντησιν ερωτήματος του μουτσαρίφη⁶ σχετικά με τα χρέη των παυθέντων Πολίς Μαχμούτ εφένδη και του πρώην ζαμπητά Θεολόγου Αμπάς Χιλμή εφένδη, παραθέτει πλήρη κατάλογο των χρεών του που φθάνουν στο ποσό των 2.999,25 γρόσια και υποβάλλει την παράκληση της είσπραξης των οφειλών. Υπογράφουν οι μουχταροδημογέροντες Γιαξής Χατζησταματίου, Νικόλαος Βασιλείου⁷, Σταυρ. Χατζησταματίου, Ιω. Σ. Λαμπίρης, Γ. Κ. Χρηστίδης, Γεώργιος Χατζηκωνσταντής, Σωτήριος Αναγνώστου, Θωμάς Δέμπας και Γεώργιος Γεωργιάδης.

Το τρίτο έγγραφο, (αριθμός πρωτ. 3) με ημερομηνία 24 Σεπτεμβρίου 1902, απευθύνεται και πάλι στο μουτσαρίφη Μ. Κιαζήμ και αφορά αγωγή του Νικολάου Γιαν. Τζιάτα κατά της Μαρίας Γεωργίου Δαγκαλάκη για την είσπραξη χρεών. Δεν αναφέρονται τα ονόματα των Δημογερόντων.

Το τέταρτο έγγραφο έχει ημερομηνία 14 Σεπτεμβρίου 1902 και ο Μουτσαρίφης αναφέρεται ως «*Μ. Κιαζήμ πασάς, μουτσαρίφης Θάσου*». Το έγγραφο αναφέρεται στη χορήγηση από τις κοινοτικές αρχές αδειών προς εμπόρους για τη φόρτωση καυσοξύλων, παρακάμπτοντας την υπηρεσία εισπράξεων του Αιγυπτιακού Βακουφίου, η οποία έφερνε εμπόδια και απαιτούσε την είσπραξη πρόσθετων φόρων⁸. Στο παραπάνω έγγραφο, αλλά και στα επόμενα, ελάχιστες πλέον φορές αναφέρονται τα ονόματα των μουχταροδημογερόντων ή του προεστού.

Το πέμπτο έγγραφο με ημερομηνία 5 Οκτωβρίου 1902 αφορά την απάντηση της Μουχταροδημογεροντίας Θεολόγου προς τον Μ. Κιαζήμ πασάν, ο οποίος με έγγραφό του, στις 29 Σεπτεμβρίου 1902, ζητούσε πληροφορίες για κάποιον ξένο που είχε αποβιβασθεί από διερχόμενο ατμόπλοιο στην παραλία των Αλυκών. Στην απάντηση αναφέρεται ότι ο κουρουτζής του Βακουφίου Σωτήριος Τζουκουλούκος με άλλους κατοίκους, προφανώς με τον ενδιαφερόμενο ξένο, θα έβγαζαν μάρμαρα από το λατομείο των Αλυκών, με τη δικαιολογία ότι είχαν την άδεια του Μουτσαρίφη.

Τα επόμενα δυο έγγραφα, 6ο και 7ο, αναφέρονται σε προσαγωγές κατοίκων υπόχρεων φόρων.

Το επόμενο έγγραφο 8ο, με ημερομηνία 14 Οκτωβρίου 1902, αφορά απάντηση

5. Ο Μ. Κιαζήμ ήταν ο νέος μουτσαρίφης της Θάσου μετά την κατάλυση της αιγυπτιακής κυριαρχίας στο νησί. Η ανάληψη των καθηκόντων του, βάσει των εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων, τοποθετείται μεταξύ Ιουλίου και αρχών Αυγούστου 1902.

6. Βλέπε Κ. Χιόνη, «Θασιακά», 2ος τόμος 1985, σελ. 94-95.

7. Πρόκειται για το γνωστό Νικόλαο Βασιλικό, παππού του μακαρίτη δικηγόρου Ν. Βασιλικού και προπάππου του συγγραφέα Β. Βασιλικού.

8. Κ. Χιόνης, «Θασιακά», ό.π., σελ. 95-96.

σε έγγραφο του Μουτσασιρίφη με το οποίο μεταφέρει παράπονα και καταγγελίες του «επιτετραμμένου του Βακουφίου» για την έκδοση εκ μέρους των κοινοτικών αρχών αδειών φόρτωσης σε πλοίο⁹ παρακάμπτοντας το Βακούφι, αλλά και αναφορά σε καταστροφές των δασών από τους κατοίκους λόγω ξυλεύσεων άνευ άδειας. Στην απάντηση αναφέρεται ότι οι ενδιαφερόμενοι για λήψη άδειας «εμβαρκάρισης» απευθύνονται πρώτα στο Βακούφι και όταν αυτό φέρει δυσκολίες και επιμένει να ζητά την είσπραξη πρόσθετων φόρων, οι ενδιαφερόμενοι απευθύνονται στις κοινοτικές αρχές, οι οποίες σύμφωνα με προηγούμενες διαταγές του Μουτσασιρίφη χορηγούν την αιτούμενη άδεια. Όσον αφορά τις καταγγελίες περί καταστροφών των δασών, αναφέρει η απάντηση ότι οι κάτοικοι ενδιαφέρονται πολύ περισσότερο από την υπηρεσία του Βακουφίου για τη σωτηρία των δασών, διότι από αυτά αποζούν. Τα καταγγελλόμενα αφορούν ελάχιστη ξύλευση λίγων κατοίκων για τις επισκευές των στεγών των οικιών των και όχι για εμπορία, ελεγχόμενων μάλιστα των ξυλεύσεων από τους εντεταλμένους κουρουτζήδες της κοινότητας.

Το 9ο έγγραφο, με ημερομηνία 14 Οκτωβρίου 1902, αφορά γνωστοποίηση προς τον Μουτσασιρίφη την επίσπευση της έναρξης της συλλογής της ελιάς για τις 16 Οκτωβρίου, διότι ο καρπός έχει προσβληθεί από ασθένειες και πέφτει από τα δένδρα. Υποβάλλει επίσης το αίτημα να δοθεί η άδεια, ώστε οι συναθροιζόμενες ελιές να μεταφερθούν αμέσως στα ελαιοτριβεία για να μετατραπούν σε λάδι, διότι η κακή τους κατάσταση δεν επιτρέπει την αποθήκευσή τους.

Το 10ο έγγραφο έχει ημερομηνία επίσης 14 Οκτωβρίου. Αναφέρεται σε παράπονα των λαβόντων άδεια «εμβαρκαρίσεως», διότι ο Τελώνης μη λαμβάνοντας υπ' όψη τη χωρητικότητα των πλοίων που φορτώνουν τα καυσόξυλα, θεωρεί ότι το φορτίο ενός πλοίου εξαντλεί τη χορηγηθείσα άδεια, ενώ, λόγω αδιαχωρήτου του πλοίου, υπάρχει υπόλοιπη ποσότητα που θα έπρεπε να φορτωθεί σε άλλο πλοίο, γεγονός το οποίο δεν επέτρεπε ο Τελώνης.

Το 11ο έγγραφο, με ημερομηνία 16 Οκτωβρίου 1902, αφορά ένα περιστατικό με κάποιον ξένο, του οποίου δεν αναφέρεται το όνομα, εγκατεστημένου στο νησί προ τριών ετών, ο οποίος όντας φίλερις και έχοντας διαφορές με τον καφεπώλη Παναγιώτη Χαλδέζο, τον εξύβρισε και προκάλεσε ζημίες πετώντας έναν δυναμίτη στο καφενείο του, με συνέπεια να πάθει καταστροφές το κτίσμα και ο υπερκείμενος όροφος ιδιοκτησίας Βενετίας Ιω. Σωτηριάδου. Οι χωρικοί τον συνέλαβαν και η Δημογεροντία τον έστειλε δεμένο στο Μουτσασιρίφη με την παράκληση να απαλλάξει τον τόπο από τον ταραχοποιό.

Το 12ο έγγραφο έχει ημερομηνία 17 Οκτωβρίου 1902 και αφορά την αναγγελία προς τον Μουτσασιρίφη μιας μεγάλης θεομηνίας, η οποία έπληξε το Θεολόγο

9. Αναφέρεται με τη λέξη «εμβαρκάρισης».

την προηγούμενη, δηλαδή την 16η Οκτωβρίου 1902. Η περιγραφή της θεομηνίας, όπως αναφέρεται στο έγγραφο, είναι η ακόλουθη: «*Η χθεσινή καταπεσούσα ραγδαία βροχή επέφερεν ανυπολόγιστον ζημίαν εις την περιφέρειαν του χωρίου μας. Εξερίζωσεν πολλά ελαιόδενδρα, κατέστρεψεν ένεκα της μεγάλης πλημμύρας χωράφια, ζώα, οδούς και λοιπά αυτά όπου είδαμεν. Διά τα παραιτέρω θα σας γνωστοποιήσομεν κατόπιν, αφού μάθωμεν*».

Στο 13ο έγγραφο, με την ίδια ημερομηνία 17 Οκτωβρίου 1902, αναφέρονται οι γενόμενες ζημίες αναλυτικότερα και διαπιστώνει κανείς από την περιγραφή ότι η θεομηνία ήταν πρωτοφανής στο νησί και πολύ μεγάλης έκτασης. Αξίζει τον κόπο να παραθέσουμε αυτούσιο το έγγραφο, δεδομένης της ανάγκης, μια τέτοιας εκτάσεως θεομηνία, να καταγραφεί λεπτομερώς.

«*Προς την Αυτού Εξοχότητα Μ. Κιαζήμ πασάν μουτσαριφην Θάσου, εις Λιμένα.*

Εν σχέσει προς τας εκ της χθεσινής θεομηνίας επελθούσας καταστροφάς, (ας εν συνόψει σας εδηλώσαμεν, ήδη εκ των πληροφοριών ας εκ των μετ' απελπισίας επανερχομένων εκ των εργασιών των χωρικών λαμβάνομεν, αι επελθούσαι εις δένδρα, ζώα, αγρούς, οικίας και οδούς καταστροφαί είναι τόσοι μεγάλοι ώστε δύσκολος καθίσταται να υπολογισθεί η πραγματική αυτών αξία. Εις τους κάμπους Ποτόν, Κοινύρων, Αστρίς και Θυμωνιάς, εκτός της εξ ελαιών εσοδείας, ήτις παντελώς σχεδόν κατεστράφη, εξερριζώθησαν περί τας τρεις χιλιάδας ελαιοδένδρων, κατεστράφησαν περί τας δυο χιλιάδας στρεμμάτων γαιών αρωσίμων και υπέρ τας δυο χιλιάδας αιγοπροβάτων και άλλων ζώων, αι οδοί πάσαι κατεστράφησαν και η συγκοινωνία διεκόπη. Εν τω χωρίω μεγάλοι ζημίαι εγένοντο εις τους αλευρομύλους, ων η λειτουργία έπαυσε. Επίσης και μικραί τινες ζημίαι εις τινας οικίας και κήπους. Οι κάτοικοι πάντες εν απελπισία ευρισκόμενοι, διερωτώνται πώς μέλλουσι να ζήσωσιν εστερημένοι της τε εσοδείας και των κτημάτων των. Εν τη γενική ταύτη απογνώσει συνεκαλέσαμεν συνέλευσιν των προκρίτων εν η ενεκρίθη να γνωστοποιηθεί τη Υμετέρα Εξοχότητι η απελπιστική κατάσταση των κατοίκων και ζητηθεί η άμεσος Υψηλή υμών προστασία. Απεφασίσθη προς επιδιόρθωσιν των οδών, προσωρινώς, ίνα έκαστος εκ των κατοίκων εργασθή ανά δυο ημέρας, προς δε ημποδίσθη και η ξύλευσης των εκριζωθέντων ελαιοδένδρων. Παρακαλούμεν δε όπως αποσταλή εκ μέρους της υμετέρας Εξοχότητος επιτετραμμένος όπως παραστή κατά την διαχάραξιν και διακανόνισιν των οδών.

Πεποιθότες ότι η Υμετέρα Εξοχότης, ο πάντοτε πατρικώς περί ημών μεριμνών, και εν τη σημερινή ημών απελπιστική θέσει μετά της αυτής στοργής θα μεριμνήσει περί ημών.

Τη 17η Οκτωβρίου 1902 εν Θεολόγω.

Διατελούμεν μετά βαθυτάτου σεβασμού.

Οι Μουχταροδημογέροντες Θεολόγου».

Το κείμενο είναι τόσο διαφωτιστικό, ώστε δεν χρειάζεται κάποιο σχολιασμό. Απλώς το καταγράφουμε για την ιστορία του νησιού, καθώς μέχρι σήμερα δεν γνωρίζουμε να έχει συμβεί άλλη τέτοιας εκτάσεως καταστροφή στο Θεολόγο, αλλά και σ' ολόκληρη τη Θάσο.

Το επόμενο 14ο έγγραφο έχει ημερομηνία 21 Οκτωβρίου 1902 και έχει σχέση με την καταστροφή που προαναφέραμε. Απευθύνεται και πάλι στο Μουτσασαρίφη και του αναφέρει ότι έφθασε στο χωριό ο υπαστυνόμος Αββετήν εφένδης, με εντολή του Μουτσασαρίφη, να εξετάσει λεπτομερώς τις ζημιές και τις καταστροφές που προξένησε η θεομηνία. Πράγματι ο υπαστυνόμος με τη συνοδεία δυο προκρίτων περιηγήθηκε όλα τα μέρη που κατεστράφησαν και επαλήθευσε την αναφορά των Δημογερόντων. Τελειώνει με την επιφύλαξη να αναφέρει μέχρι την επόμενη Κυριακή τις ζημιές ενός εκάστου των κατοίκων, γεγονός που απαιτεί χρόνο.

Το 15ο έγγραφο, με ημερομηνία 27 Οκτωβρίου 1902, αναφέρει στο Μουτσασαρίφη ότι κάτοικος του χωριού, που αρνήθηκε την πληρωμή χρέους προς την κοινότητα, έχει αποθηκευμένη ποσότητα 120 οκάδων ελαιολάδου σε συγκεκριμένο σπίτι συγχωριανού. Ερωτά λοιπόν τη Διοίκηση τι πρέπει να πράξει, υπονοώντας προφανώς ότι με τη συνδρομή κάποιου εγγράφου της Διοίκησης θα μπορούσε να κατασχέσει το λάδι της οφειλέτιδος.

Το 16ο έγγραφο αναφέρεται σε κληρονομική διαφορά κατοίκων. Ημερομηνία 27 Οκτωβρίου 1902.

Το 17ο έγγραφο, με ημερομηνία 2 Νοεμβρίου 1902, είναι οι τυπικές ευχές της Μουχταροδημογεροντίας Θεολόγου επ' ευκαιρία των γενεθλίων της Αυτού Αυτοκρατορικής Μεγαλειότητος του Άνακτος Σουλτάν Χαμίτ Χαν. Γνωστοποιεί δε ότι επιτροπή της Δημογεροντίας αποτελούμενη από τους Κωνσταντίνον Τζιάταν, Θωμά Δέμπα και Ιωάννη Λαμπίρη αποστέλλεται για να αντιπροσωπεύσει τη Δημογεροντία και τους κατοίκους του Θεολόγου στην πανηγυρική δοξολογία, αλλά και να παραστούν στα εγκαίνια του στρατώνος.

Το 18ο έγγραφο φέρει ημερομηνία 13 Νοεμβρίου 1902, απευθύνεται, όπως και όλα τα έγγραφα, προς τον Μουτσασαρίφη Θάσου Μ. Κιαζήμ πασάν, στο Λιμένα.

Αφορά και πάλι προσκόμματα και δυσκολίες που δημιουργούσε η αιγυπτιακή διοίκηση του Βακουφίου, προφανώς διότι ήταν πολύ πρόσφατη η αλλαγή του διοικητικού status του νησιού και δεν μπορούσε ή δεν ήθελε να αντιληφθεί και να συμμορφωθεί με την έκταση των αλλαγών. Σε προηγούμενο έγγραφο της κοινότητας είχε ζητηθεί από τον Μουτσασαρίφη να επιτρέψει το πρόωρο άνοιγμα των δυο λαδόμυλων για την ταχύτερη εξαγωγή του λαδιού, διότι οι ελιές της χρονιάς είχαν προβλήματα ασθeneιών και δεν μπορούσαν να αποθηκευθούν, όπως γίνονταν τα προηγούμενα χρόνια, καθώς θα σάπιζαν σε ελάχιστο χρόνο. Η άδεια είχε δοθεί πρόθυμα από τον Μουτσασαρίφη και προσδιόριζε το χρονικό διάστημα της λειτουργίας των ελαιτριβείων, όπως ήταν καθιερωμένο εκείνα τα χρόνια. Λόγω όμως της θεομηνίας

που έπληξε το χωριό, οι κάτοικοι δεν μπόρεσαν να μεταφέρουν καρπό για σύνθλιψη και πέρασε η προθεσμία άπρακτη. Ο διευθυντής-επιτετραμμένος του Βακουφίου Μαχμούτ εφένδης δήλωσε στους κατοίκους ότι η υπάρχουσα άδεια είχε εκπνεύσει άπρακτη και έπρεπε να προσκομίσουν νέα. Οι κάτοικοι λοιπόν ζήτησαν από τον Μουτασαρίφη νέα άδεια και το άνοιγμα τριών ελαιοτριβείων για να προλάβουν να βγάλουν λάδι το γρηγορότερο δυνατό, από τις διασωθείσες από τη θεομηνία ελιές.

Το 19ο έγγραφο, με την ίδια ημερομηνία, 13 Νοεμβρίου 1902, αναφέρεται σε διαφορές κατοίκων σχετικά με τη χρήση ενός «κισλά»¹⁰ στην Αστρίδα, στις θέσεις «Ξυλοκερατιά» και «Αμυγλαδιά», τις οποίες θέλησε να καλλιεργήσει κάτοικος του Θεολόγου. Οι «κισλατζήδες»¹¹ διαμαρτυρήθηκαν στην Κοινότητα, η οποία διέταξε τον καλλιεργητή να μην σπείρει, αλλ' αυτός δεν υπάκουσε. Δεδομένου ότι χωρίς τη χρήση του «κισλά» δεν μπορούν να συντηρηθούν τα ποιμνια των κισλατζήδων, παρακαλεί η Δημογεροντία τον Μουτασαρίφη να τιμωρήσει τον αυθαίρετο καλλιεργητή, ώστε να μην αποτελέσει κακό παράδειγμα σε άλλους.

Το 20ο έγγραφο έχει ημερομηνία 14 Νοεμβρίου 1902 και αναγγέλλει στον Μουτασαρίφη ότι την προηγούμενη ημέρα (13 Νοεμβρίου) έγινε η εκποίηση με πλειοδοτική δημοπρασία των εκριζωθέντων από τη θεομηνία ιδιόκτητων ελαιοδένδρων. Το εισπραχθέν τίμημα ήταν 30 τουρκικές λίρες. Με το έγγραφο υποβάλλεται η παράκληση να χορηγηθεί από τον Μουτασαρίφη άδεια «εμβαρκαρίσεως» χωρίς την καταβολή δασικού φόρου, διότι η κοινότητα προτίθεται να χρησιμοποιήσει το αντίτιμο του φόρου για την επισκευή των καταστραφέντων από τη θεομηνία «αγαθοεργών έργων» της κοινότητας.

Το 21ο έγγραφο αφορά παράπονα Θεολογίτη αλιέως και έχει ημερομηνία 15 Νοεμβρίου 1902. Τα παράπονα του αλιέως διαβιβάζει η Δημογεροντία προς τον Μουτασαρίφη και τα οποία είναι τα ακόλουθα: Ο αλιέας, προσωρινός κάτοικος Αλυκής, παρεμποδίσθη στην άσκηση του επαγγέλματός του από τον στην Αλυκή διαμένοντα κολτζή του Τελωνείου¹², ονόματι Μουσταφά, ο οποίος κατακρατεί τα δίχτυα του αλιέα και αξιώνει «μερίον», δηλαδή την πληρωμή ως φόρου μέρους των αλιευμάτων. Εκτός δε από τον παραπάνω άγνωστο φόρο, αξίωνε και την προσκόμιση «τεσκερέ»¹³, με τον οποίο να επιτρέπεται εις τον αλιέα η αλιεία. Η Δημογεροντία γνωστοποιεί στον Μουτασαρίφη ότι ποτέ μέχρι τότε δεν πλήρωνε κάποιος κάτοικος της Θάσου φόρο αλιευμάτων και ούτε ποτέ εξητήθη «τεσκερές» για να ψαρέψει ένας αλιέας του νησιού. Παρακαλεί εν τέλει τον Μουτασαρίφη να διατάξει τον Μουσταφά να επιστρέψει τα δίχτυα στον αλιέα για να τα στεγνώσει και να μην καταστραφούν, αλλά και να επιτρέψει τη συνέχιση του ψαρέματος, διότι πρόκειται για

10. Κισλάς = βοσκότοπος.

11. Νομείς του βοσκότοπου.

12. Κατώτερος τελωνειακός υπάλληλος.

13. Εγγραφή άδεια της τουρκικής αρχής.

ηλικιωμένο και φτωχό άτομο που αποζητεί από το πενιχρό προϊόν της αλιείας του.

Τελευταίο θα παραθέσουμε το ιδιαίτερου ενδιαφέροντος ψήφισμα, το οποίο προαναφέραμε και το οποίο περιέχεται στην σελίδα 102 του Κώδικα.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ο λαός της ελληνικωτάτης νήσου Θάσου, συγκληθεί εις πάνδημα συλλαλητήρια κατά κοινότητας υπό των Προεστώτων, του Αρχιερατικού Επιτρόπου και Δημάρχου Θάσου.

Ψηφίζει

Α) Εκφράζει τον αδιάσειστον αυτού πόθον όπως ενωθεί μετά της μητρος Ελλάδος.

Β) Δηλοί ότι ουδεμίαν άλλην, πλην ταύτης, λύσιν νομίζει δικαίαν δι'αυτόν και ότι μόνον δια της ενώσεως μετά της Ελλάδος είναι δυνατόν να διαβιώσει εν τω μέλλοντι.

Γ) Έχει την ελπίδα ότι αι Μεγάλαι Ευρωπαϊκαί Δυνάμεις, αι πάντοτε μετ' ευμενείας πολιτευθείσαι προς τους υπό τον τουρκικόν ζυγόν Έλληνας, θέλουσι και πάλι μετά της αυτής ευμενείας επιλύσει το ζήτημα, όχι μόνον της νήσου Θάσου, αλλά και των άλλων νήσων του Αιγαίου Πελάγους, τας οποίας οι πρόσφατοι αγώνες των ομοεθνών ημών ηλευθέρωσαν από τον τουρκικόν ζυγόν.

Δ) Εντέλλεται εις Επιτροπήν αποτελούμενην εκ των κ.κ. Γεωργίου Θωμαΐδου, Δημάρχου Θάσου, Αναστασίου Λαμπίρη, Νικολάου Γιαννάκη, Δημητρίου Κλωνάρη και Αυγούστου Θεολογίτη, να μεταβεί εις Θεσσαλονίκην και επιδώσει το παρόν ψήφισμα προς την Α. Μ. τον Βασιλέα των Ελλήνων, προς τους κ.κ. Προξένους Αγγλίας, Αυστρίας, Γαλλίας, Γερμανίας και Ρωσίας και προς την Α. Ε. τον Έλληνα Υπουργόν και Γενικόν Επίτροπον της Ελληνικής Κυβερνήσεως εν Μακεδονία.

Ε) Να τηλεγραφηθεί το αυτό ψήφισμα γαλλιστί εις τους εν Λονδίνω διασκεπτομένους πρεσβευτάς των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων, εις την Α. Ε. τον κ. Εδουάρδον Γρέυ, υπουργόν επί των Εξωτερικών της Μεγάλης Βρετανίας, και την Α. Ε. τον κ. Ελευθέριον Βενιζέλον, πρωθυπουργόν της Ελλάδος.

Στ) Επιφυλάσσεται να αποστείλει όπου δει το παρόν ψήφισμα υπογεγραμμένον υπό πάντων των μετασχόντων των συλλαλητηρίων κατοίκων της νήσου.

Εγένετο εν Θάσω τη 1 Ιανουαρίου 1913.

Η Επιτροπή

Γεώργιος Θωμαΐδης, Αναστάσιος Λαμπίρης, Νικόλαος Γιαννάκης,
Δημήτριος Κλωνάρης, Αύγουστος Θεολογίτης

Ο συνολικός αριθμός των εγγράφων που περιέχονται στον Κώδικα είναι 138. Στην παρούσα εισήγηση παραθέσαμε τα 22, καθώς η παράθεση όλων θα καταστούσε την εισήγηση εξαιρετικά πολυσέλιδη. Υπάρχει η σκέψη να γίνει αυτοτελής έκδοση ολοκλήρου του Κώδικα.